

SVOBODNA SLOVENIJA

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 380435

Redacción y Administración:
Calle Victor Martínez 50 (Suc. 6)
Buenos Aires, Argentina

“ESLOVENIA LIBRE”

Año (Leto) X (5)

BUENOS AIRES, 20. NOVEMBRA (NOVIEMBRE) 1952

No. (Štev.) 44.

CORREO
ARGENTINO
(Procedencia)

FRANQUEO A PAGAR

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Victor Martínez 50 - Buenos Aires

PO POTI DOSLEDNOSTI

Arabski in azijski narodi so na letošnjem zasedanju OZN v New Yorku sprožili debato o usodi narodov, ki žive še pod takozvano kolonialno upravo evropskih narodov, ali pa morajo nad seboj prenašati pokroviteljstvo evropskih velisil. Sicer bi se nad to debato, ki se je že dolgo pripravljala, nikdo preveč ne razburjal, ako ne bi letos podprli protestov afriških in azijskih nesamostojnih narodov Indija in Pakistan, dve ugledni velesili iz Azije in ako se tema dvema državam ne bi priključile tudi Združene države, ki so v odborih skupščine glasovale skupno z arabskimi in azijskimi zastopniki in terjale, da se mora dopustiti debata o položaju v Tunisu, Maroku, Južni Afriki in drugod.

Pri vsej tej akciji je gotovo največ zalegla odločba Združenih držav. Ameriški zastopniki so glasovali proti Franciji in Angliji, dasi je bilo zaradi tega že vnaprej mnogo razburjanja v Parizu in tudi v Londonu. Najbolj prizadeta je bila francoska vlada, ki je že več mesecev prej napovedovala, da pri debati o pritožbah o Tunisu in Maroku ne bo sodelovala. Ako bi pa USA odobrile stališče arabskih in azijskih držav, tedaj bo Francija to smatrala za veliko žalitev, ki bo v svojih posledicah škodovala nadaljnjim stikom med ameriško in francosko vlado. Toda ameriška delegacija svojega stališča ni spremenila, pa vendar povdarjala, da pozna veliko delo, ki ga je Francija s svojim civilizatoričnim in kulturnim pioniristvom spravila v Severni Afriki. Zato meni, da Francija ne more biti proti temu, da bi se tudi o tem govorilo med debato pri OZN, kakor se lahko govori v časih demokracije o vseh pritožbah, ki jih morajo vlagati narodi, ki se čutijo prizadeti ali pa prikraščane v svojih pravicah. To ameriško stališče je le malo zaleglo, francoska delegacija se razprav o arabskih in azijskih pritožbah ne udeležuje, prav tako se ne udeležuje teh razprav južnoafriška delegacija, angleška pa samo v toliko, da lahko tem bolj podpira francosko tezo.

Ko se ameriška delegacija postavlja ob stran malih narodov v Afriki in v Aziji, ostaja pri tem zvesta politiki, ki so jo USA zagovarjale že ves čas, zlasti pa med drugo svetovno vojno in po njej. Nikjer ni imela Indija toliko podpornikov in zagovornikov v času svojega boja za popolno neodvisnost kakor pa v Združenih državah. Lahko bi se reklo, da so bile Združene države tiste, ki so Indiji prinesle končno neodvisnost in svobodo v letih med drugo svetovno vojno in takoj po njej. Enako politiko so vodili ameriški zastopniki in Indoneziji; dasi so domači separatisti pod Soekarnom bili pravzaprav tipični "kvislingovci", ki so se med drugo svetovno vojno priključili japonskim okupatorjem, so Amerikanci po vojni vendarle s prav istim Soekarnom sodelovali, da so odstranili nizozemsko oblast in suverenost nad otočjem Indonezije.

Pri tem so ameriški zastopniki kmalu naleteli na veliko nevaležnost prav teh narodov, ki so jih tako idealno podprli v boju za svobodo. Indija vodi danes politiko posebne nevalnosti med vzhodom in zahodom, toda Nehrujeva politika je taka, da je samo v korist Moskvi in Pekingu. V Indoneziji so domači oblastniki krenili na pot takega izrabljanja prevzema oblasti, da so danes tam ameriški svetovalci tisti, ki so prav tako osvoženi, kakor so bili prej nizozemski. Vse korupcije in sabotaže ni kriva malomarnost in nesposobnost domačih oblastnikov, ampak ameriški strokovnjaki, ki ne dajejo dovolj denarja, ampak preveč nasvetov za agrarno reformo in pametno borbo proti komunizmu.

Te bridke izkušnje v Indiji in Indoneziji slikajo sedaj francoski in angleški zastopniki Amerikancem, ko jih svara pred prehitrim "osvobajanjem" afriških in azijskih narodov izpod kolonialnega ali protektoratskega gospodstva. Toda ta svarila ne zaležejo mnogo. Povsem

izgleda, da bo ta ameriška politika v Aziji in Afriki šla še bolj radikalno po dosednji poti. Dasi je Indija v svoji mednarodni politiki bolj na strani Pekinga in celo Moskve kot pa da bi bila vsaj nevtralna, odhajajo iz Združenih držav še vedno v Indijo velike pošiljke podpore v materialu in denarju.

Na Koreji so Amerikanci skoraj edini, ki se vojskujejo proti komunizmu; le malo je držav, ki so poslale tja svoje kontingente, pa še te je morala oborožiti ameriška komanda. Na Formozi se ohranja Čangkajskov režim samo z ameriško pomočjo, enako je na Filipinih. Največja nevarnost je trenutno v Indokini, kjer se Francozi le omejeno morejo upirati proti domačim in kitajskim komunistom. Francozi delajo tam zelo počasi, ker menijo, da bodo s tem lahko dosegli poseben učinek pri Amerikancih. Toda odmev na to francosko stališče je bil v Ameriki zelo radikalen. Tam prodira sedaj naziranje, da je brez pomena dajati v Indokini pomoč Francozom v njih

borbi proti komunizmu. Prav tako nima pomena podpirati Bao Daja, vietnamskega cesarja, ki da je le francoska lutka, Indokino je treba odtegniti francoski nadoblasti — tako menijo nekateri vodilni krogi v USA — in nato organizirati samostojno, neodvisno in svobodno nacionalno domačo oblast, ki bo rada prejela pomoč iz USA in se nato z večjo silo vrgla v boj za svoj obstanek, kot pa se to godi sedaj pod vodstvom Francozov.

Ta ameriška politika se že več ko 10 let dosledno izvaja v Aziji in sedaj tudi v Afriki. Toda v Evropi je še cela vrsta narodov, ki ječe pod tujo oblastjo in mnogi izmed njih imajo že izrečno ameriško obljubo za pomoč v borbi za svojo svobodo. Toda v enem delu Evrope je ta ameriška politika zelo nedosledna: v Jugoslaviji prejema vso ameriško podporo Titov komunistični režim, ki zatira vse narode pod svojo diktaturo in s svojo policijo tlači temeljne človečanske pravice svojih državljanov. Tu je disonanca prekriceča, da bi se mogla dolgo ohranjati.

KRIZA PRI OZN

UNO — Organizacija združenih narodov — preživlja hudo krizo. Te dni se vrši v New Yorku redno zasedanje letne glavne skupščine. Glavna zadeva, ki je bila na programu, je bila debata o koncu sovražnosti na Koreji. Pogajanja med komunisti in poveljstvom vojske OZN v Panmunjonu so zašla na slepi tir — glavna skupščina bi morala sedaj najti način, kako končati to nesrečno vojno, ki traja že tretje leto. Bilo je mnogo takih, ki so upali, da bo sovjetski zunanji minister tokrat prinesel taka navodila, ki bi dala slutiti, da se sovjetom samim mudi, da bi zaključili to korejsko afero. Toda upi so bili zaman — Višinski je bil v svojem govoru še bolj nepopustljiv kot kdajkoli poprej. Med tem so bile predsedniške volitve v USA. Brž ko je bil Eisenhower izvoljen, pa je križ pri OZN bruhnila javno na dan. Komentarje mednarodnega tiska preveča črnogledost, ki prehaja že v posmrtnice v spomin tej dosedaj največji svetovni ustanovi.

OSTAVKA TRYGVIEJA LIEJA

Komaj so bili izidi o ameriških volitvah dobro znani, je presenetil svet glavni tajnik OZN, Trygvie Lie z izjavo, ko je sporočil glavni skupščini, da odstopa s svojega mesta. V svoji izjavi je povdaril, da mu ta ukrep narekujejo samo osebni razlogi, toda ta njegov korak je kmalu nato spremljal drugi: senzacionalni samomor glavnega pravnega svetovalca OZN, Abrahama Fellerja. Feller je bil glavni sodelavec Trygvieja Lieja, bil je upoštevan pravni strokovnjak in prav pred smrtjo je še izdal knjigo o OZN kot svetovni ustanovi.

Trygvie Lie je l. 1945 prišel na svoje mesto, ker so bili sovjeti tisti, ki so njegovo kandidaturo podprli. Ko so namreč sovjeti preganjali Leva Trockega

po vsem svetu, je bil Trygvie Lie norveški zunanji minister. Trocki se je po umiku iz Carigrada, kjer je živel po izgonu iz Rusije, hotel umakniti na Norveško, kjer bi živel kot politični begunec. Sovjetska vlada si Trockijeve navzočnosti tako blizu ni želela in tedanji norveški minister Trygvie Lie je bil tisti, ki je pri svoji vladi dosegel, da je Trockemu prepovedala prihod na Norveško. Te usluge sovjeti Lieju niso pozabili in so v letu 1945 dosegli, da je bil Lie imenovan za glavnega tajnika OZN. Lie sam je po svoj volitvi v ameriških krogih veljal za posebnega zaupnika sovjetov in ko so se odnošaji med USA in sovjeti slabšali, so ameriški listi pogosto svarili pred Liejem, ki je veljal za prijatelja komunizma. Tega se Lie ni ravno preveč sramoval; l. 1950 je odšel na posebno posvetovanje v Moskvo. Dasi ga ni nikdo pooblastil, si je takrat nadel nalogo, da bo kot glavni tajnik ONZ izdelal temelje za ponovno zблиžanje med sovjeti in ameriško vlado. Ko se je vrnil v New York, je poklical časnikarje, in jim dolgo pel slavo o ruski moči in politiki, popisoval jim je celo, kakšne trolebusse imajo v Moskvi in opisoval gradnjo najmodernejših cest v bližini Moskve. Uspeh je bil, da naslednji dan razen komunističnih listov noben drug dnevnik ni prinesel vsebine teh Liejevih izjav. Seveda je Lie navajal tudi mnogo razlogov o tem, kako so sovjeti vdani politiki miru, itd. Toda črnilo v listih se še ni dobro posušilo, ko so sovjeti že pokazali, kako veliki prijatelji in čuvarji miru so. Nekaj dni nato so komunisti sprožili vdov v Južno Korejo in Lie je bil tisti, ki je moral sklicati sejo Varnostnega sveta OZN, ki je nato sprejela sklepe proti rdečim, ki se še danes izvajajo. Lie je padel zaradi tega pri sovjetih v nemilost in ko so nekaj mesecev

CURSOS NOCTURNOS EN LA UNIVERSIDAD DE EVA PERON

El rector de la Universidad Nacional de Eva Perón, señor PASCALI dictó una importante resolución disponiendo que, a partir del próximo año lectivo, se establezca un turno de 18 a 22 en la alta casa de estudios. La medida, trascendente en los medios universitarios, tiene por finalidad facilitar la prosecución de los cursos nocturnos de los colegios nacionales, como así también a todas aquellas personas que demuestren condiciones y anhelos de superación, según se expresa en sus considerandos.

VEČERNI KURZI NA VSEUČILIŠČU V MESTU EVA PERON

Rektor vseučilišča v prestolnici province Buenos Aires Eva Peron Sr. PASCALI je izdal važno odločbo, po kateri bodo z novim šolskim letom na tem vseučilišču tudi večerni kurzi od 18. do 22. ure.

S to važno odločbo vseučilišča v Eva Peron bo omogočeno nadaljevanje vseučiliškega študija predvsem takim maturantom, ki so položili maturo v večernih tečajih v raznih nacionalnih kolegijih in pa vsem tistim, ki iz kakršnega koli vzroka ne morejo obiskovati predavanj na vseučilišču podnevi.

nato izvolili Lieja spet za glavnega tajnika OZN za naslednjih pet let, so sovjeti proti njegovi izvolitvi protestirali. Ker njih protest ni zalegel, so ga po svoj ignorirali in se na OZN obračali mimo Lieja po podrejenih uradnikih.

Liejevo stališče do komunizma bi se tako lahko označevalo kot pojasnjeno, saj je prejel ravno iz Moskve dovolj psov in udarcev, odkar je moral pri OZN voditi in nadzirati vojskovanje na Koreji. Toda samomor njegovega glavnega sodelavca Abrahama Fellerja postavlja to domnevo v čisto drugo luč. Feller je bil že več mesecev v stiku s komunistično ameriškega senata, ki preganja tiste ameriške državne uradnike in javne delavce, ki so komunisti ali v službi komunizma. Tako je ta komisija, ki ji načeljuje demokratski senator McCarran, zahtevala pri OZN, da naj odpusti nekatere uradnike — ameriške državljane, ki so osumljeni, da so komunisti, ali pa so tajni sodelavci komunistične stranke. Trygvie Lie je določil Fellerja, da naj senatni komisiji daje podatke o vsem, kar bi ta komisija želela. Toda preiskava je šla le počasi naprej, uradniki, osumljeni komunizma, se pozivom komisije na zaslisanje niso marali odzvati, generalno tajništvo OZN je z Liejevim in Fellerjevim ponašanjem celo skušalo demonstirati nekaj moralni protest proti zahtevam ameriške senatne komisije.

OZN — V AMERIŠKI JAVNOSTI NEPRILJUBLJENA

V generalnem tajništvu so sovjeti imeli mnogo uradnikov, ki so bili njihovi špioni. Nekaj jih je morala ameriška policija celo izgnati. V tajništvu samem pa so sovjeti še naprej krili celo vrsto svojih agentov. Tako se je v ameriški javnosti pogosto čul glas, da je OZN komunistična vohunska in propagandna centrala. V Varnostnem svetu in na glavnih skupščinah so sovjetski delegati govorili tako, da so njih govori bili le propaganda za komunizem. Varnostni svet ni mogel nikamor, ker je sovjetski delegat vse sabotiral s svojim vetom. Pri tem pa je ameriški narod tisti, ki s svojim denarjem to ustanovo vzdržuje. OZN stane letno 40 milijonov dolarjev, ed tega daje ameriška vlada več ko tretjino, dočim so zlasti komunistične

države s svojimi članarinami že več let v zaostanku. Amerikanci res ne vedo, zakaj naj podpirajo ustanovo, ki s svoje tribune dopušča, da sovjetski zunanji minister Višinski letno večkrat izbruha kup svojih psov na ameriški narod in njegovo politiko.

Tudi ni mogoče terjati od USA, da bi v svoji sredi trpela ustanovo, ki krije v svojem okrilju celo čredo sovjetskih in komunističnih agentov. Poleg tega mora ameriška vlada še s svojim denarjem te aegnte plačevati ali podpirati.

“NARAVNOST STRUPENO OZRAČJE”

Kriza, ki obdaja OZN te dni, se razvija naravnost v “strupenem ozračju”, kakor to pišejo nekateri listi. Razpoloženje mora biti tako nezno, da napovedujejo, da se bo zasedanje gl. skupščine prekinilo do konca januarja, to je po 20. januarju, ko bo novi predsednik USA general Eisenhower prevzel vodstvo ameriške politike.

Če se vsa ta kriza zoži na tisto, kar najbrž pomeni, tedaj je opazno, da se je vse sprožilo zaradi tega, ker je general Eisenhower zmagal s tolikšno večino glasov. Ni prinesel samo zmage republikanski stranki, ampak je huje porazil tiste, ki so upali, da jih tudi ta ev. zmaga vendarle ne bo prinesla tako iz tira, kakor jih je. Vsekakor pa je najbolj zanimivo, da se je prva velika kriza sprožila v ustanovi, kjer so se komunisti in njih levičarski zavezniki čutili dosedaj bolj varne, kakor pa se bodo mogli to po svoj. Demokratska stranka gotovo ni krila kom. agentov v tako važnih ustanovah kakor je OZN, vendar je bila demokratska stranka tista, ki je morala nositi očitke, da je bila ona tista, ki je v Teheranu in Jalti popuščala sovjetom, ker je napovedovala, da se bo po vojni z listino o Združenih narodih ustvaril takozvani "One world — enotni, združeni svet", v katerem bodo komunisti znali "cooperate — sodelovati." Levičarski del židovske masonerije in liberalni progresisti so — in še danes to zagovarjajo — branili tezo, da bodo komunisti "evoluirali". Demisije, samomori in "strupeno ozračje" okoli OZN v New Yorku dajejo slutiti, da je ta doba prijadrala do svojega konca.

V pričakovanju generala Eisenhowerja na Koreji

Na Koreji v preteklem tednu ni prišlo do večjih bojov. Na področju "Železnega trikotnika" so razni strateški griči sicer večkrat menjali gospodarja, niso pa boji vplivali na kakršno koli spremembo bojne linije. Komunisti so v Železnem trikotniku imeli nad 17000 mrtvih in ranjenih, zavezniki pa nad 4000. Letalstvo je zaradi slabega vremena bilo prisiljeno na počitek. Samo dva večja napada je moglo izvesti proti industrijskim središčem v Pyongangu in na nekatera skladišča blizu reke Yalu. Sovjetski MIG-i se na korejskem nebu niso pojavili.

Vse zavezniško vojaštvo na Koreji nestrpno pričakuje prihoda generala

Eisenhowerja na bojišče. Preds. južne Koreje Rhee je objavil, da mu bo dala njegova vlada na razpolago vsa sredstva in vse informacije, ki jih bo zahteval. Pričakujejo sprememb v poveljstvu zavezniških armad na Koreji in na Daljnem Vzhodu sploh. Ne bo pa Eisenhower objavil še ničesar pred 20. januarjem 1953, ko bo tudi dejansko prevzel oblast.

Kitajski kom. "Ljudski dnevnik", ki izhaja v Pekingu, je silovito napadel napovedani Eisenhowerjev obisk na Koreji in mu prerokoval neuspeh.

Naročajte in širite
Svobodno Slovenijo

KOLEDAR-ZBORNIK

Svobodne Slovenije za 1953

JE TISKARNA DOTISKALA 27. OKTOBRA 1952.

V prvih dneh novembra in nato naslednje tedne smo iz tiskarne dobivali manjše količine izvodov na razpolago, katere smo poslali med rojake po vseh kontinentih sveta, da ga bodo mogli imeti v rokah še pred božičnimi prazniki.

Tako je sedaj zadnji dan za prednaročilo Koledarja-Zbornika Svobodne Slovenije za leto 1953 po znižani ceni \$ 34.—, pri pošiljanju po pošti 3 pese več za poštnino in ovojnino — do nedelje 23. novembra t. l. zaključeno. Po tem dnevu bo Koledar-Zbornik Svobodne Slovenije v prosti prodaji po ceni \$ 40.—, pri pošiljanju po pošti pa še 3 pese več.

Vsi, ki so Koledar-Zbornik naročili in plačali v prednaročilu, ga bodo lahko dvignili na Victor Martinez 50 v prvih dneh prihodnjega tedna.

Izkoristite še zadnje dni in se poslužite izredne ugodnosti ter si zagotovite izvod te lepe in vsebinsko bogate knjige po znižani ceni \$ 34.—.

IZ TEDNA V TEDEN

USA: V Beli Hiši v Washingtonu sta se v torek sestala gen. Eisenhower in Truman. Sestanku so prisostvovali: zun. min. Acheson, fin. min. Snyder, obramb. min. Lovett ter Eisenhowerjev zvezni delegat pri Trumanovi vladi senator Lodge. Razgovori na konferenci so se nanašali na sledeče probleme: 1. korejska vojna in napovedani obisk Eisenhowerja na Koreji; 2. obramba Evrope in Azije; 3. Indokina; 4. položaj v Severni Afriki; 5. položaj na Bližnjem in Daljnem Vzhodu; 6. vladne tajnosti, za katere je doslej vedel samo Truman in nekateri njegovi svetovalci; 7. ameriški državni proračun, ki bo predložen kongresu v odobritev dva dni pred Eisenhowerjevim prevzemom oblasti, t. j. 18. I. 1953. — Na mesto izgnanega ameriškega veleposlanika v Moskvi, Kennana, je ameriška vlada poslala 44 letnega Jacoba Beama v svojstvu "ministra za dobo odsotnosti veleposlanika Kennana". Beam je bil doslej dodeljen ameriškem veleposlaništvu v Beogradu. — Francija je opozorila skupščino ZN, da bo bojkotirala sleherni debato o vprašanju Tunisa in Maroka, ker da se ta organizacija nima pravice vmešavati v razmere v francoskih kolonijah. — Višinski je v ZN izjavil, da bodo krivdo za prekinitev razgovorov na Koreji nosili Amerikanci, "ker vztrajajo na sodbodnem odločanju vojnih ujetnikov in ne pristanejo na sovjetske zahteve po prisilni repatriaciji".

ANGLIJA: Churchill je odobril nov britanski obrambni načrt za narode atlantskega pakta, v katerem daje prednost kakovosti pred količino. Ameriški vojaški strokovnjaki načrt zavračajo kot nepraktičen in neutemeljen.

ITALIJA: Socialist Nenni, ki je svojo stranko doslej naslanjal na komuniste, je objavil, da bo na volitvah prihodnje leto njegova stranka nastopila samostojno.

VATIKAN: Vatikan je objavil, da je katoličanom pod kaznijo izobčenja prepovedano biti član ali sodelovati v črnsko teroristično organizacijo Mau Mau.

GRČIJA: Feldmaršal Aleksander Papagos, vodja grške konservativne strogo protikomunistične stranke, je na nedeljskih volitvah dobil ogromno večino glasov. Izvolitev je njegova osebna zmaga, pa tudi zmaga USA, ker je na predlog ameriške vlade uvedel večinski sistem namesto proporcionalnega. Njegova stranka je dobila 241 od 300 sedežev v parlamentu. Kralj Pavel mu je takoj poveril sestavo vlade, ki bo izključno konservativna.

JAPONSKA: Japonska vlada je odklonila zahteve raznih članic ZN, da bi imele na japonskem otočju svoja vojaška oporišča, kakor jih imajo Amerikanci.

JUŽNOAFRIŠKA UNIJA: Južnoafriško vrhovno sodišče, je objavilo, da je Malanov zakonski predlog, po katerem bi morali črnci voliti ločeno od belcev, protustaven in zato nesprejemljiv. Črnci bodo tako na splošnih volitvah v aprilu ali maju 1953. volili skupno z belci.

H-bomba - najnovejše strašno Orožje USA

Svetovni astronomi so že l. 1930 ugotovili, da sonce proizvaja svojo toploto in svetlobno energijo s spajanjem hidrogena in helija. Ta ugotovitev je bila takrat še brez zadostne znanstvene opore, neizpodbitno pa je bil sončni atomski proces s hidrogenom dokazan l. 1938.

Na ta kemični in fizični proces so se opirali vsi znanstveni kemični in fizični poskusi pri iskanju možnosti za razbijanje atomov in s tem sprostitve velikih latentnih sil v elementih. Po prvih uspehih poskusih z atomsko bombom, katere uničevalne učinke je na lastni koži občutil ob koncu vojne prebivalstvo japonskih mest Nagasakija in Hirošime, so atomski fiziki in kemiki prišli na idejo, da tako razbijanje atomov ni končen in zadnji možen fizični proces. Z razbijanjem atomov na sestavne delce — proces, ki ga imenujejo "fuzija" — so dosegli tkz. veržno reakcijo v atomski bombi, to se pravi, razbijanje atoma na njegove sestavne delce je povzročilo razbijanje sosednjega itd. Sila, ki je prej spajala te delce in s tem držala atom v njegovi naravni obliki, se je sprostila. Sprostitev te sile je eksplozija atomske bombe.

Temperature, ki so se pri eksploziji atomskih bomb tipa Nagasaki in Hirošima razvijale, so dosegale do 50.000.000 stopinj Celzija. Na področju 18 kv. kilometrov je taka bomba uničila sleherni stavbo do tal, da o živih bitjih ne govorimo. Učinek toplote je segel še na večje področje, radioaktivno izžarevanje pa je zavzelo do 60 kv. kilometrov prostora.

Načrti za zgraditev hidrogenske bombe so v USA dozoreli jeseni l. 1950 Truman je novembra tisto leto objavil začetek izdelovanja hidrogenske bombe. Strokovnjaki so v izredno kratkem času — komaj dve leti je od takrat — prvo hidrogensko bombo izdelali in preiskovali. V največji tajnosti so poskusi s hidrogensko bombo trajali na otoku Eniwetok v Tihem oceanu blizu šest tednov. Najmanj pol leta pred pričetkom poskusov so v največji tajnosti iz USA pre-

važali ves potreben material, merilne naprave za radioaktivnost, temperature, pritisk itd. na ta samotni otoček.

Ker so za kemični in fizični proces za proizvodnjo sončne energije potrebne milijonske temperature, so hidrogensko bombo lahko zgradili po uspešni zgraditvi atomske bombe. Ugotovili so, da je treba za eksplozijo hidrogena uporabiti eksplozijo atomske bombe kot vžigalnik. Tako je hidrogenska bomba sestavljena iz navadne atomske bombe, vdelane v jekleno bombo, napolnjeno z hidrogenom različnih tež. Temperatura eksplozije atomske bombe — 50.000.000 stopinj — povzroči eksplozijo hidrogena. Ta proces imenujejo "fuzijo", ker se v danem trenutku izvrši atomski spoj hidrogenskih atomov z uranskimi. Pri poskusu na Eniwetoku so uporabili težki hidrogen, ki ga sestavlja devterij in tritij.

Velikost in učinkovitost hidrogenske bombe sta teoretično neomejeni. Kolikor več hidrogena, toliko večja učinkovitost, čeprav sicer uničevalna sila ne raste sorazmerno s količino uporabljenega hidrogena. Znanstveni naziv hidrogenske bombe je "termonuklearno orožje". Eksplozija hidrogenske bombe predstav-

lja zadnji možni fizični in kemični proces na zemlji.

Hidrogenska bomba na Eniwetoku je bila 16 do 18 krat močnejša od atomskih bomb v Hirošimi in Nagasakiju. Hirošimska atomska bomba je odgovarjala eksplozivni sili 20.000 ton TNT. 50 krat močnejša hidrogenska bomba (1.000.000 ton TNT) uniči poslopja na področju 260 kv. kilometrov, radioaktivno izžarevanje se v trenutku eksplozije raztegne na prostor 390 kv. kilometrov. 1000 krat močnejša hidrogenska bomba bi porušila vse na področju 819 kv. kilometrov.

Eksplozija hidrogenske bombe na Eniwetoku, ki je bila 1. novembra t. l. je dvignila v višine oblak dima, pare in radioaktivnih delcev v obliki velikanske trojne karfijole. Površina najvišjega oblaka, ki se je raztegnil v višinah do 14.000 metrov, je bil bele barve. Srednji oblak se je spreminjal iz oranžne v belo in obratno, spodnji pa je bil temnordeče barve, pomešane s sivo in belo. V trenutku eksplozije je bil steber ognjenih zubljev, ki je predrl vse tri oblake; temnordeče barve, ki se je spreminjal v temnosivega zaradi tisočev ton zemlje, katero je eksplozija poglajala v višave. Končno je zemlja zaradi peklenjske vročine v ognjenem steburu postala temno oranžne barve in se spreminjala v najfinejši prah in pepel, nabit z radioaktivnostjo.

KOMUNIZEM JE POVSOD ISTI PA NAJ IZHAJA IZ MOSKVE ALI PA IZ BEOGRADA

Gospa Edna F. Kelly, kongresnica mesta New York, je ob koncu letošnjega zasedanja ameriškega kongresa izdelala in predložila poročilo in pregled najvažnejših vprašanj, ki se je z njimi bavil kongres. V tem poročilu z dne 5. julija, ki je vpisano v Congressional Records — Appendix z dne 18. avgusta 1952, se kongresnica bavi tudi z jugoslovanskim vprašanjem in ga prikazuje takole:

"Koncem prvega zasedanja tega Kongresa sem bila članica Odbora za zunanje zadeve in določena v posebno študijsko misijo, ki je šla v Nemčijo in nekatere druge evropske države. Maršal Tito je v razgovoru z našo misijo priznal, da je marksistični komunist in je izjavil, da bo nadaljeval kolektivizacijski program tudi kljub protestom kmetov, ki tvorijo 85% prebivalstva Jugoslavije. Marksistični komunizem je komunizem, pa naj izhaja iz Moskve ali pa iz Beograda. Posamezniku odreja njegove socialne, civilne in duhovne pravice. Skušaja uničiti zasebno podjetnost, zasebno pobudo in vodi v zaslužnjevanje ljudi."

"Sem proti gospodarski pomoči Jugoslaviji, ker verujem, da ta pomoč krepki komunistično pest nad narodom Jugoslavije, ki je proti Titu."

Proti podeljevanju ameriške pomoči Titu brez obvez z njegove strani napram zahod, zaveznikom glede demokratizacije sed. polit. stanja v Jugoslaviji je nastopil tudi M. S. Handler, ki v "New York Times-u" ugotavlja naslednje:

"Jasno je, da sprememba ustave pomeni samo nadaljni korak v stalnem prodi-

ranju jugoslovanskih komunističnih voditeljev v smer popolnega socializma, pomeni napredek k temu končnemu njihovemu cilju. To se godi istočasno in vzporedno s politiko pomoči in sodelovanja z zapadom. Notranji razvoj v Jugoslaviji od leta 1951 sem jasno kaže, da jugoslovanski voditelji nikakor ne smatrajo, da bi bila uvedba popolnega socializma v kakem nasprotju s politiko sodelovanja z zapadom, nasprotno, verujejo, da je bilo njihovo napredovanje k socializmu v veliki meri pospeševano, a v mnogih ozirih celo omogočeno prav z gospodarsko in politično pomočjo, ki jim jo je podeljeval zapad."

Ali hočemo mi podpirati take vrste vlade? Jaz tega ne verjamem. Združene države se prizadevajo za mir v občestvu narodov ali muči jih mogočen sovražnik, ki pospešuje materialističen komunizem in zasleduje uničenje vseh idealov, za katere je naš narod vse žrtvoval. Ali smo mi proti sovjetskemu imperializmu ali pa smo kot svobodni narod proti tiraniji ideološkega komunizma. Jaz sem proti obema. Jaz verujem v gotove nespremenljive resnice, v neko skupnost nespremenljivih načel, v nauk in način življenja, ki se resničen in edino pravi bil večeraj, je danes in bo jutri prav tako."

"Splošno, soglasno mišljenje je, da se morajo narodi svobodnega sveta vojaško združiti ali pa bodo posamično propadli. Noben narod ne more več uspevati v vojaškem, gospodarskem ali drugem življenjskem oziru. Ali se bomo mi demokratski združili ali pa bodo oni, komunisti, vladali." ("Pregled")

SULZBERGER PRI TITU

Sulzberger, znani amer. časnikar iz svojega razgovora s Stepincom, je po kongresu KPJ obiskal Tita ter mu postavil vrsto vprašanj. Svoje poročilo o tem obisku je 11. t. m. objavil v New York Timesu, od koder povzemamo glavne misli:

Tito mu je dejal, da v kratkem pričakuje obširnih razgovorov s Turčijo in Grčijo, kako postaviti osnove "dogovoru o skupnem nastopu proti grozeči invaziji". Dasi FLRJ nima interesa podpisati kakršne koli pogodbe z obema državama, vendar jo zanimajo ustni dogovori in sklepi. K svetovnim problemom pa je Tito postavil naslednje misli: 1) Kominform razpada in bo bržkone kmalu nadomeščen z novo od sovjetov vodeno organizacijo; 2) FLRJ, je vsakogar pripravljena vsak čas, vključiti v svojo federativno državo tudi dosedanj državi Bolgarijo in Albanijo ter iz tega ustvariti večjo konfederacijo, seveda le pod pogojem, ako bi narodi obeh teh držav tako hoteli in seveda tudi, ako bi tak pokret ne povzročil novega svetovnega požara; 3) zahod naj preklic tiste dolžbe dogovorov v Teheranu, Jalti in Potsdamu, ki se nanašajo na poljsko rusko in poljsko nemško mejo ter vključenje sedanje vzhodne Nemčije v sovj. vojaško zono; 4) proti UNO naj se od-

pravi pravica veta; 5) Tito noče botrovati na osnovi svoje ideologije in filozofije nobenemu internacionalnemu pokretu, dasi ni izključeno, da ne bi Socialna fronta delovnega ljudstva (novo ime za OF, op. ured.) pristopila k II. internacionalni socialistov, h kateri pripada že več soc. strank v zah. Evropi; 6) Tito nima ničesar proti imenovanju guvernerja v Trstu, osnova razgovorov za ureitev spora z Italijo pa bi bila, naj z ona A pripade Italiji, B. FLRJ, izvede pa naj se popravek povsod, kjer to zahtevajo etnični razlogi; 7) prav tako kot Anglijo bi seveda na predhodno povabilo obiskal tudi USA.

Zatem ga je Sulzberger vprašal, čemu vendar FLRJ, ki povsod obsoja nasilje na Koreji, ne pošlje svojih vojakov na Korejo. Na to mu je Tito odvrnil, da bi takšen korak FLRJ več škodoval kot koristil zaradi izredno izpostavljenega lege države FLRJ. Kar pa zadeva Korejo samo, je Tito mnenja, da je treba doseči status quo in prepustiti samodlobo Korejcem. Tako bi od tamkaj odšli tudi Kitajci, ki so tjakaj prišli samo zato, ker zahodni zavezniki podpirajo Čankajška. Priznati bo treba Maotsetunga, meni Tito. Odločno pa je zanimal, da bi imel kakršne koli zveze tako z Maotem kakor Hočiminhom.

ARGENTINA

Predsednik general Peron se je v spremstvu svojega osebnega tajnika Juana Duarte mudil na krajšem odhodu na svojem posestvu v San Vicente. Med tem časom je pripravil poročilo za izredno zasedanje narodnega kongresa o II. gospodarskem načrtu, ki ga bodo začeli izvajati 1. januarja 1953.

V Buenos Aires je te dni prisel brit. parlamentarni drž. podtajnik v zun. ministrstvu v Londonu Lord Reading. Na letališču na Ezeizi so ga sprejele visoke argent. drž. oblasti. Lord Reading je imel več razgovorov v zun. ministrom dr. Remorinom, sprejel je pa bil tudi pri predsedniku republike generalu Peronu. V svoji poslanici argentinskemu narodu je Lord Reading povdarjal, da je prišel na prijateljski obisk v Argentino samo radi tega, da že tradicionalne in prijateljske stike med obema državama še bolj poglobi in utrdi.

Iz Buenos Airesa je odpotovalo v Mexico večje zastopstvo Glavne delavske zveze — C. G. T. ter bo tam sodelovalo pri ustanovitvi nove zveze delavskih sindikatov za latinsko-ameriške države.

Večina državnih uradov je v ponedeljek že uvedla letni delovni čas od 7. jutraj do druge ure popoldne.

V Argentini so že začeli spravljati letošnji pridelek žita. Letina je izredno dobra. Da bi žito čim prej spravili so poljedelske oblasti zaprosile vojsko, da bi dala večje število vojaštva na razpolago za pomaganje pri žetvi. Zelo dobro je obrodil tudi krompir.

V Mar del Plata bodo 30. t. m. odprli letošnjo kopališko sezono.

Medicinska fakulteta v Buenos Airesu je večeraj slavila stoletnico svoje ustanovitve.

Argentinske pomorske in letalske oblasti so imele prejšnji teden velike izkrcevalne in obrambne vaje ob južni obali republike. Vojaškim manevrom, ki so bili skrbno pripravljeni, so prisostvovali ministri treh vojaških resorov in minister za narodno obrambo general Sosa Molina. Po končanih vajah so vojaški ministri pohvalili vse osebe, ki je sodelovalo pri teh vajah.

V Buenos Airesu se je pred dnevi začel 3. Medameriški kongres za sanitetno inženirstvo.

Ravnateljstvo železnice FCNG Mitre bo ob 2. decembra dalje uvedlo nov nočni vlak med prestolnico, Rosario in Cordoba. To bo vlak samo za turiste in se bo tudi imenoval "El Turista". Iz Bs. Airesa bo vozil ob torkih in petkih ponoči, iz Cordobe pa bo vozil proti prestolnici ob sredah in nedeljah.

Nad krajem Exaltación de la Cruz sta v zraku trčili dve letali na reakcijski pogon. Pilot enega letala se je rešil s padalom, drugi pa je našel smrt pod razvalinami letala.

KOMUNISTI V RUSIJI NE MOREJO ZATRETI VERSKEGA ČUTA V MLADINI

Na kongresu sovjetske kom. stranke v Moskvi je vodja sovj. kom. mladine Mihajlov izjavil, da "je še danes ruska mladina pod verskim vplivom". Poudaril je, da se bo Mladinska kom. zveza borila še nadalje za popolno iztiranje "verske korupcije" med rusko mladino in "čim prej odpravila take verske navade kakor sta zakon in krst."

Ob zaključku kongresa je govoril tudi Stalin, ki je napovedal "zmago komunističnih strank v kapitalističnih državah" in poudaril, da "kom. stranka Rusije potrebuje pomoč delavcev, kmetov in kom. strank v drugih državah, kakor delavci, kmetje in kom. stranke v drugih državah potrebujejo pomoč ruske kom. partije. Ne sme pa naša stranka nikdar prenehati podpirati kom. stranke v drugih državah v njihovi borbi za osvoboditev narodov izpod kapitalizma in za ohranitev miru. Kakor je znano, je to ravno njihova borba, ki jo bijejo. V preteklosti se je buržoazija smatrala za voditeljico narodov, danes pa buržoazija prodaja pravice in neodvisnost narodov za peščico dolarjev."

Kongres je izvolil doslej najštevilnejši Centralni Komite ruske komunistične partije — 125 stalnih članov in 100 začasnih, vse pod predsedstvom Stalina. V komiteju seče od znanih kom. mogotcev: maršal Vasilevski, Višinski, Zverev, Voršilov itd. Iz naslova stranke so izločili pridevnik "bolševiška".

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Duhovno življenje, trojna številka za avgust, september, oktober. Vsebinska. Al termino del Congreso Católico Esloveno (-nj-), Venec Vnebovzeti (pesem Bogdan Budnik), Slovenski katoliški šoh v izseljenstvu: Potek shoda (L. L. C. M.) — Resolucije in njih pomen (dr. Alojzij Odar), Veliki čas, Kdaj bo konec naše poti, Vzdrži v tuleh vrtincih (pesmi Bogdan Budnik); Versko-nravn timerj katoliške reforme (dr. Al. Odar); Katoliška vera in slovenski fantje (dr. Fr. Gnidovec); Lepo je (pesem Ignatus); Slovensko dekle v izseljenstvu (dr. Ignacij Lenček); Kdaj naj bo sad socialnega dne (dr. Ivan Ahčin); "Hvaležni bodite!" (škof dr. Gregorij Rožman); Papež Pij XII. ruskemu narodu (dr. F. Ž); Fatima in Rusija (A. O.); Pil ob Klancu (Stanko Kociper); Dva mlada Parižana (Pierre L'Ermite-Vinko); Odgovor pozdravu iz Lourdesa (pesem Srebrnič); Odgovor na pismo (dr. Al. Odar). Stalna zaglavja: Po svetu, Doma in na tujem, ter poročili o blagoslovitvi prenovljene kapele v Spittalu in o smrti g. župnika Mihe Burje (prof. Pavel Slapar). B. F. je napisal tudi oce- no knjige "Misijonska nedelja 1952". Za mladino so trojni številki priložene kot priloga tudi "Božje stezice". Prav tako za 3 mesece, avg., sept. in oktober).

Slovenska beseda, dvojna štev. za avg. in sept. Vsebinska: Eslavismo no es comunismo — Slovianstvo ni komunizem (konec); Poslednja brazda (nadaljevanje Ivo Zaleški); Poročilo o žalni seji Založbe Slovenska beseda za umrlo gos- po Evo Perón; Skozi trpljenje (nadaljevanje Andrej Nikolajev); Domače šege in navade; Meli bomo — Ličkali bomo — Pri nas pa repo ribali (šep- čev); Videli smo namreč njegovo zvez- do (nadaljevanje Andrej Nikolajev); Slovenska zemlja: Bela krajina (M. Ra- doš); P. Kazimir Zakrajšek; Slov. kat. shod v izseljenstvu; Svobodna medna- rodna Akademija znanosti in umetnosti v Parizu; Na Ognjeno zemljo (dr. Mil- ič); Vojno letalstvo in Jugoslavija (Leo M. Bradaška); Moja družica, Son- ni žarek in deklica, Rože v oknu (pesmi Mirko Geratič); Gledališke predstave v Bs. Airesu; Razpotje (dr. M. L.); Odšla je... Spomin (pesmi D. Jošt); Slovenski nacionalno politični program v svojem zgodovinskem razvoju (nad. Fr. Erja- vec); K zgodovini slov. izseljenstva (P. Kazimir Zakrajšek); Tam daleč, žetev (pesmi D. Jošt); Po svetu; Daj mir, Borba (pesmi D. Jošt); Kulturni pre- gled; Gospodarstvo; Šport; Zanimivosti.

Prispevajte v tiskovni sklad

Novice iz Slovenije

KAKO POSTOPAJO TITOVCI S TURISTI

V ljb. listu se nekdo pritožuje nad slabim postopanjem sedanjih turističnih oblasti doma s tužji-turisti. Kako tujim gostom rdeči hostniki znajo postreči je opisano v "Slov. Poročevalcu" takole:

"Z Dunaja se je namenil neki dr. juris s svojo ženo v Jugoslavijo, da obišče Reko, Postojnsko jamo, Koper in da se potem vkrcna na Partizanko za potovanje v Dubrovnik. V Ljubljano sta pripotovala sredi noči in sta ostala na cesti, ker ni bilo v nobenem hotelu več prostora. Naslednje jutro sta se zglasila pri Putniku. Poslali so ju po dogovoru z upravo hotela v Union, češ da je tam zanje na razpolago majhna nekomfortna sobica v zadnjem nadstropju. Ko sta se osebno zglasila pri upravi hotela, so jima rekli, da je Putnik že pred njima nekoga poslal in da je soba oddana. Vrnili sta se k Putniku, kjer so jima izjavili, da oni niso nikogar poslali v hotel, da pa je bržkone gost, ki je sobo zasedel, samolastno izjavil, da ga je Putnik poslal tja, ter tako na zvijačen način prišel do sobe. Zdaj jima je Putnik svetoval, naj gresta nazaj v Union in se tam vrineta v neko francosko delegacijo, ki je baže ta čas prispela. "Pomešajte se med Francoze, pa boste prišli do sobe" — so jima rekli. Dunajčana sta se ravnala po tem "odličnem nasvetu", toda uspela nista, ker jih je portir prepoznal, da ne spadata k francoski delegaciji. Nato sta se ponovno vrnili k Putniku in šele po energični Dunajčanovi intervenciji so jima naposled dodelili majhno sobo v hotelu Slon.

Dunajčana sta si prihodnji dan ogledala Reko in Postojnsko jamo ter bila namenjena odpeljati se v Koper. Ker sta imela potni list za Jugoslavijo, sta se najprej na Reki, potem pa pri Putniku v Postojni informirala, če jima je potrebno posebno dovoljenje za cono B ali ne. Pri Putniku v Postojni so si njuna potna lista ogledali in so decidirano izjavili, da z njima lahko potujeta v Koper, ne da bi potrebovala še kakšno posebno dovoljenje. Tujca sta se res odpravila v Koper, toda na meji v Rižani sta morala izstopiti in jima niso dovolili prehoda v cono B. Razlagala sta obmejnim organom, da sta popolnoma brez svoje krivde pripotovala do sem, toda vse je bilo zaman. Oddaljiti sta se morala za 200 korakov od meje, kjer sta v neki gostilni čakala na avtobus, da ju popelje po dovoljenje v Ljubljano. Tam so jima rekli, da se je to že mnogim tujcem pripetilo.

Na ta način sta ta dva Avstrijca plačala še enkrat pot v Ljubljano, imela stroške s celodnevni bivanjem in pre-

nočiščem v Ljubljani, nato pa naslednjega dne odšla zopet potnino za avtobus v Koper."

Pač lepe vtise mora odnesti tujec domov po takem ravnanju z njim v titovini!

30. novembra — Pristava Moron

I. VELIKA KULTURNO - DRUŽABNA PRIREDITEV SVOBODNE SLOVENIJE

Koncert slovenske pesmi

Nastopita Slovenska pevska zbor iz Ramos Mejia in San Martina pod vodstvom pevovodij gg. Gabriela Čamerika in Borisa Pavšerja

Verska prireditev je za komuniste "oživljanje belogardizma". Znana cerkev sv. Pavla na Vrhniški je letos slavila 100. letnico svoje posvetitve. Tega njenega jubileja so se spomnili tudi številni Vrhničani, ki so rozkropljeni po vsem svetu. V Severni Ameriki so se zbrali stari in novi ameriški Vrhničani ter so cerkvi za ta jubilej kupili več prtov, mašni plašč in več drugih cerkv. stvari. Natisniti so dali tudi večjo količino podobice sv. Pavla. Ker so titove komuni-

stične oblasti vse te stvari visoko zacarinile, so vrhniški rojaki v Severni Ameriki poslali tamošnjemu titovemu dipl. zastopniku odprto pismo, na katerega seveda titovec ni odgovoril. Pač pa se je ob to proslavo obregnil ljubljanski "Slovenski Poročevalec", v katerega so poslali "napredni Vrhničan" članek pod naslovom "Za manifestacijo belogardizma jim gre". V njem pravijo, da prireditelji verske svečanosti niso samo vrhniški župnik Tavčar, njegov kaplan Lešnjak, škofov tajnik Merlak Ivan, temveč tudi "pobegli duhovniki, ki so nekdanji službovali na Vrhniški". Pisec članka tu našteva gg. dekana Milavca, kaplana Kraljiča, Avguština Studena "in druge". Zato, da so tudi prišli prti za oltar, mašni plašč in drugo iz Amerike. Ni mu tudi prav, da so se za dan proslave "pobegli duhovniki" dogovorili, da bodo brali ob isti uri maše, eden "v Ameriki, drugi v Indiji, tretji na Koroškem". Za vse pravi, da "s svojimi krvavimi rokami še zmeraj skušajo spletati zanke okrog našega ljudstva", zato našteva o vseh vse komunistične laži in izmišljotine iz časov med vojno. Napada tudi pok. dekana Keteja. Od pripravljalcev te proslave doma pa navaja "samo nekatere dijake" kot Jeršinovca Janeza, Sladiča Vinka, Petkovška Janeza, Jerebiča Štefana in Casermana Andreja. Povezuje teh "z zločinci v inozemstvu" za pripravo proslave 100 letnice posvetitve vrhniške cerkve naj bi bil dokaz, da je vsa proslava namenjena zgolj "za oživljanje belogardizma".

Slovinci v Argentini

Buenos Aires

Vse naročnike "Svobodne Slovenije" v Argentini, ki še nimajo plačane naročnine, prav lepo prosimo, da nam jo takoj nakažejo!

Kdor pa le more naj prispeva še kak znanek za tiskovni sklad!

Lep uspeh pianista Solerja. V ponedeljek, 17. novembra t. l. je na letnem koncertu konservatorija sv. Cecilije nastopil tudi naš rojak g. Anton Soler-Biljenski, ki je izvajal koncert št. 2 za klavir in orkester od Franca Liszta. Dosegel je odličan uspeh. Navdušeno občinstvo je s ploskanjem doseglo, da je g. Soler moral dodati še eno delo za klavir solo.

Nastop g. Solerja-Biljenskega je bil na vsem koncertu najbolj učinkovita in najlepša točka. Čestitamo!

Naproseni smo za objavo naslednjega sporočila:

"Pojasnilo: V zvezi z notico, ki jo je v nedeljo 16. novembra 1952. ob priliki uprizoritve Stanka Kocipra drame "Svitanje" objavil buenosaireski dnevnik "Die Freie Presse", čutimo dolžnost, da v imenu Skupine Ljubiteljev Gledališke Umetnosti GONG, ki je omenjeno

dramo uprizorila, slovenski javnosti pojasnimo:

1. Ne Skupina GONG, ne kateri koli njenih članov nista poslala nobene notice o drami v dnevnik "Die Freie Presse".

2. Uredništva dnevnika "Die Freie Presse" ni noben član GONG-a nikoli ne pismeno, ne ustno prosil za kakršno koli objavo o drami.

3. Kar je bilo predhodno ali pozneje pisano o naši uprizoritvi ali v zvezi z njo, se je zgodilo docela brez vednosti katerega koli članov skupine GONG.

4. GONG zato ne prevzame nobene odgovornosti za poročanje dnevnika "Die Freie Presse" o predstavi 16. novembra na Montevideo 850.

Za Skupino Ljubiteljev Gledališke Umetnosti GONG

Nikolaj Jeločnik Marjan Willenpart

Čisti dobiček kulturno-družabne prireditve je namenjen za tiskovni sklad "Svobodne Slovenije". Podprite jo gmotno s svojo udeležbo na njeni I. veliki kulturno - družabni prireditvi na pristavi v Moronu.

Lojze Gerzinič

BARAGA IN MI

(Misli k Baragovemu dnevu)

"... nimam drugega namena kakor dobiti dušo za nebesa". "Domovina mi bo tem ljubša, čim več dolžnosti imam da jo spoštujem."

Baraga

Veličina človeka je v tem, da spozna svoj cilj in zanj vse stori, kar more. Eden velikih dokazov za božjo dobroto je ta, da je vestna služba osebnemu namenu nujno socialno plodovita.

Baraga je sledil božjo voljo in tako postal velik; zato mu je človeštvo dolžnik; zato je toliko storil za družino, iz katere je izšel in za svoj narod. Mnogo več je zanj storil, ko je šel za notranjim klcem misijonarit med Indijance, kot bi mogel storiti, če bi ostal doma.

Ker je dosegel najvišje - svetništvo, mu je ostalo bilo navrženo. Ali bi mogel kot politik več storiti za Slovence? Stolet je, kar moremo govoriti o slovenski politiki. Koliko dela, nesporazumov, uspehov ter nesreč! Baraga se ni zadovoljil z drobtinicami; šel je naravnost k Vladoju narodov, da Mu je svetovalec in naš poslanik. Severnoameriška ozemlja, kjer je za življenja deloval, so bila revna in divja; danes je Baragovo ime veliko v najmočnejši državi na svetu. Ali ni to za nas dragocena politična gotovina? Saj marsikaj dosegajo kulturni blesk in celo športne zmage!

Kaj bi mogel Baraga doseči kot socialni delavec? To, kar je bil, je zasajal najbolj zlahtna semena: dobroto,, veliko-dušno pomoč bednim (pa bodi, da jo je sam delil od svoje revščine, bodi, da je rojake ganil k nji), družbene kreposti. Sožitje med posamezniki in med ljudstvi raste ali iz teh semen, ali pa iz sovraštva in krvavih revolucij.

Kaj bi nam dal Baraga kot kulturni delavec? Kultura ima tri plasti: najvišja in najbolj dragocena je verska kultura: z njo prepletena je plast srčne kulture; s tema obema je preprežena umska kultura (filozofija, znanost, umetnost), kadar je zdrava. V obeh najvišjih plasteh kulture nam je Baraga postavil neprecenljiv izdelek: svojo osebnost. Duh te osebnosti je životvoren že skozi štiri generacije. To, kar je napra-

vil, ni samo brezcoren vzor, marveč oplajajoča in hranilna struja, ki zajema duše. Leta 1848, ko se je doma pokazalo toliko neizčiščenosti v kulturnih, socialnih in političnih zadevah so Baraga, Pirc, Mrak in o. Škola vodili večino misijonskih postaj po velikanskem ozemlju okoli velikih jezer - reševalci Indijancev, kulturni pionirji Združenih držav ter pobudniki in usmerjevalci plemenitih energij med Slovenci.

Že zgolj dragocenost Baragovega dela na področju verske in srčne kulture (tudi njegov delež pri zatonu janzenizma mora biti kot nekaj zelo važnega sem prištet) uvršča Ireneja Friderika med graditelje temeljev naši umski kulturi. Ta namreč mora poganjati iz onih, vse tri so odvisne ena od druge. Pa Baraga je stopil tudi v našo književnost, v našo upodabljačo umetnost in v svetovno jezikoslovno znanost.

Toliko je mogel napraviti samo človek, ki je spoznal svoj cilj: le eno je potrebno. Ker je bil cilju zvest, je bil drugim v blagoslov. Življenje družine, naroda, javnosti je tvorba, obenem pa tudi vir duševnega življenja posameznikov. Cvete, če meri na Boga in od njega za'ema, sicer usahne. Kulturno delo je dolžnost ("Podvržita si zemljo in gospodujta!"); prilika o talentih). Visoka kultura je plod globoke vere, istočasno pa plodno zemljišče za njeno rast. Kulturno delo je torej delo za večno srečo članov naroda; je pa tudi najboljše jamstvo za obstoj in srečo naroda. Tudi velikih narodov ne reši nič drugega, dasi navadno grade rajši na moč in bogastvo. Majhni narodi nimajo te skušnjave; pot do prave veličine jim je določeno pokazana. A potrebno je oko, ki je navajeno nadnaravnega ozračja; potreben je razum, ki ga ne zavažajo strasti; potrebna je zveza z Bogom — molitev, da vidiš pravo pot. Baraga jo je videl in nam jo pokazal.

Naprej po tej poti, tedaj! Pamet in hvaležnost do tistih, ki so jo pokazali, to velevala. Baragova devetdnevica in Baragova nedelja sta korak po tej poti in dejanje hvaležnosti. In spet bo moral reči: "Domovina mi bo tem ljubša, čim več dolžnosti imam, da jo spoštujem!"

V nedeljo 23. novembra

BARAGOV DAN

Popoldne ob 17. uri na Montevideo 850

SLAVNOSTNO BARAGOVO ZBOROVANJE

VSİ ROJAKI LEPO VABLJENI!

V nedeljo, 30. novembra 1952 PRVA VELIKA KULTURNO-DRUŽABNA PRIREDITEV "SVOBODNE SLOVENIJE" NA PRISTAVI V MORONU

M. M.

KOLEDAR - ZBORNİK 1953

Te dni bo izšla že 5. knjiga Koledarja-Zbornika Svobodne Slovenije, tega našega najbolj reprezentativnega glasnika tiskane besede v izseljenstvu. Spet je pred nami dolga vrsta pesmi, pripovednih spisov, člankov in razprav in cela galerija ilustracij. Obseg letošnje knjige je prav tolikšen kot lani, kar ni nič čudnega, saj kulturnih delavcev v zamejstvu ne manjka; bolj čudno je, da je založba ostala tudi pri lanski ceni, ko vendar vemo, kako draginja raste in da v draginji vedno tisk prednjači. Založba je zato morala odložiti ostali dve knjigi, ki sta bili prvotno v načrtu: nadaljevanje Naše besede in nova leposlovna knjiga. Ima pa zato koledar še neko prednost pred prejšnjimi: koledarski del je strnjen na 6 strani, kazalo slik je odpadlo in tako je takoj nekaj več prostora za branje. Tudi število slik je nekoliko manjše in spet je zato lahko branja več.

A vseeno je slik še vedno 93! Torej še vedno cela galerija. Med portreti so štirje posneti po umetninah. Božidar Kramolc je mojstrsko ilustriral svojo lastno, Ciril Skebe pa Kociprovo povest. Reproducirani sta nadalje dve oljnatliki, Jakopičevi "Begunci" in Kramolčevi "Bori v vetru". Ovitek je delo ing. Marka Bajuka in kaže v rdeči in modri

barvi na belem dnu zelo efektno kombinacijo ljudske ornamentike z naslovom knjige. — Po fotografijah so delani ostali portreti in vse druge ilustracije. Izbor teh ilustracij je zelo dober. Doda smo imeli vedno preveč mirnih skupin, spredaj sedečih, zadaj stoječih, v sredi predsednika ali razrednika. Nekaj je še takšnih tudi letos, toda vse te skupine so kulturno ali zgodovinsko pomembne. Tako je podčrtati primernost slik iz naše politične zgodovine. Ostale fotografije so pa napravljene v akciji, med slovesnostmi, v gibanju, na zborovanjih in zlasti med igranjem na odru, s čemer je dal Zbornik lep poudarek gledališkemu udeleževanju v begunstvu in izseljenstvu. Ilustrativni del je torej pester in živahen.

Pesmi je v Zborniku 61, ki jih je skovalo 18 poetov. Menda slovenski protikomunistični izseljenci res v nobeni zvrsti umetnosti toliko ne ustvarjajo kot v pesništvu in to še posebno prav v liriki. Tudi novi pesniki se pojavljajo. Leto, čigar številko nosi koledar, je desetletnica Balantičeve smrti. Temu jubileju so se uredniki oddolžili s ponatisom večjega števila pokojnikovih umetnin. Njegova pesem je naša stalna spremljevalka in najzgovornejša bodrilo pri vsem našem kulturnem prizadevanju. — Iz

zbirke balad in romanc, ki opevajo borbe za svobodo, je poslal v objavo Jeremija Kalin "Turjaškega laboda", tudi prava za desetletnico turjaške drame. — Narodova in izseljenska problematika sta navdihnili verze Erika Kovačiča. — Božo je tudi kot pesnik pravi slikar Kramolc in prav tako iz vizualnega sveta zajema prispodobe svojim bolestim Jeruc. — S kar vodnikovsko preproščeno udarja Marjan Jakopič. — Nekaj hamletovskega je tokrat v Jankovih pesmih. Stanko Janežič se je zatekel na Kras, v deželo, ki je med slovenskimi najbolj napolnjena z lirčnim občutenjem. — V marsičem je podoben Jerucu Slavko Srebrnič, le več mehkobe je v njem. — Kot vedno, sta segla v globino Rafko Vodeb in Vladko Kos, prvi bolj z lastnim doživetjem, drugi bolj z opazovanjem. — Nekam poleg Balantiča in Vodeba bi v antologiji naše lirike bilo uvrstiti Igorja. — Tine Debeljak je po "Dedu in vnuku" postregel že z drugo pesmijo iz mladinskega sveta; nam li zori nova zbirka? — Krepka napoved je novo ime Mihael. — "Najboljšega", tistega, ki vžge, so hranili uredniki menda za konec, Črtimirjeve "Tvoje oči", pred temi pa še posebno presenečenje, deset Kunčičevih "Pesmi o dedu" istoimenske zbirke, ki so res pravi draguljčki slovenske mladinske poezije.

Še dva pesnika sta tu, ki ju pa omenjamo posebej, ker sta njuni pesmi uvodnika v letošnji mladinski del. To sta

mladi Mirko in že dobro znani Gregor Mali, vsak s prav primernimi verzji. Pisatelji tega odelka se pa letos rekrutirajo iz vrst mladine same. Serija spisov nosi skupni naslov "Od doma do Argentine". Jožica Tomazin piše, kako je bilo doma, Nada Dolenc kliče domovini "zbogom", Marjeta Smersu potuje v tujino, Ivica Stanjko opisuje naš prvi novi dom, taborišče namreč, Ivo Majhen pa je že preplul čez ocean. Vseh pet za služi red: 10

Leposlovna proza kaže letos eno vrzel: nič reportaže s Tinetovega Kamnitnika ne najdemo. Zato pa srečamo — da gremo kar po vrsti — dvakrat Andreja, ki ga "lan" kaj ni bilo", pa smo že težko čakali, da "priša bo". V "Naši pesmi" se spominja, kako je kot šolarček prepeval himno "Slovenec sem", kako so jih dijake zaradi te pesmi v dobi diktature celjski policaji postavno gledali in kako mu zdaj v tujini vsi registri donijo isto melodijo na isti napev. — Druga Andrejeva stvar se imenuje "Srečanje". Pred sobo Dom in svetovega urednika Tineta Debeljaka so se sešli pisatelj "Doma med goricami" pesnik "Trentarskega študenta" dr. Joža Lovrenčič, grčavi Janez Jalen, vpogljivi Severin Šali in Balantič. Nepomemben je bil njihov pomekanek, v katerega je včasih vpadel med letanjem iz ene sobe v drugo Debeljak; menili so se, da bi zavili k Činkoletu (kar so pozneje tudi storili). A tudi v nevažnem govoričenju se izdajajo tak-

šne, kakršni so v koži in v knjigi, da jih kar vidiš pred seboj, stebre zadnjega Doma in sveta, a tudi že slutiti pot, po kateri bosta krenila Balantič in Šali.

Največji pripovedni tekst je tudi letos Kociprov. "Želarija na Prenaščaču" opisuje ljubezen med hlapcem, Lipnikovim Jakobom in Šarugovo Zefiko iz viničarske kuče. Velika je ta ljubezen, tako velika, da je zmožna največje žrtve pri Zefiki. Ko je tekla k pogorišču novega domka, ki jima je bil namenjen, je bruhnila kri. Ko zdaj ve, da jo mori jetika, govori Jakobu, da ga ne mara več, a to je le žrtev ljubezni, da ne bi z boleznijo onesrečila svojega čeha. V divjem plesu z drugim fantom omaga, a prestreže jo še Jakob, da umre v njegovem naročju. Vse odlike Kociprovega peresa so tudi odlike te novele.

Božidar Kramolc je segel s "Potepuha Toma poslednjim potepom" v svet, ki še ni bil predmet slovenske proze. Godi se ta storija med delavci na kanadski progi, na postaji, ki je bila prva postaja tudi tolikim slovenskim kanadskim izseljencem. Kramolc ima svoj dograjen slog tudi kot pisatelj. Pripoveduje prav vsakdanjo epizodo, a vendar se lahko vsaj poglabi v čar in v tragiko takšnega potepuškega življenja.

"Zemlja" Marijana Jakopiča je krajša črtica iz domačih krajev; godi se v teh časih pod šmarno goro. Ustanovitev komunistične kmetijske zadruge podre (Nadaljevanje na 4. strani.)

OBČNI ZBOR SFZ

V nedeljo, 9. novembra t. l. je imela občni zbor Slov. fant. zveza v prostorih na Pristavi v Moronu. Za novo poslovno dobo je bil izvoljen naslednji novi odbor: predsednik g. Milan Magister, podpredsednik g. Jože Prijatelj, tajnik g. Franc Malovrh, blagajnik g. Nace Grohar, gospodar g. Jože Vodnik in odborniki gg. Janez Kralj, Janez Langus in Jože Miklič. V razsodišču so gg. Aleks Avguštin, Janez Kokalj in Janez Jereb.

San Justo

Proslavo slv. narodnega praznika smo imeli v nedeljo 16. novembra v tuk. cerkveni dvorani, katere dosedaj še nikdar ni napolnilo toliko Slovencev kot tokrat. Proslavo je začel predsednik kra-

V nedeljo 30. novembra 1952 se boste lahko nasmejali kot že dolgo ne.

Na kulturno - družabni prireditvi Svobodne Slovenije je na sporedu **šaljiv nastop in še več drugih zabavnih točk. Šaljiva pošta** itd. itd.

Za veselo in prijetno razpoloženje bodo v obilni meri poskrbeli naši izvrstni **harmonikarji**.

Zato v nedeljo 30. novembra vsi na pristavo v Moron.

(Nadaljevanje s 3. strani)

Janez vse lepe načrte, ki jih je napravil sebi in nevesti Marti za bodočnost, a Janez jim pove, komunistom, nekaj krepkih v obraz, čeprav ga to stane ječo. Janez je poosebljena ljubezen do lastne, domače zemlje.

Iz domobranskih bojev in te boje spremlja očega življenja je zajeta "Koroševa" "Kota 1066". Poročnik Andrej bi rad stopil pogledat svojo Vando, pa ne dobi dopusta, ker se pripravlja večja akcija. Dvom v njeno ljubezen mu pa ne daje strpeti in Andrej izkoristi noč za pot in hipec vasovanja. Z Vando je vse v redu in tudi vrne se še pravočasno pred pohodom. Samo oficirsko konferenco je zamudil in grize ga stotnikov očitek. Zato se pa v borbi izkaže pred vsemi drugimi, ki za ceno nevarne rane zavzame v naskoku koto 1066, podžgan od ljubezni, ki jo je našel pri Vandi.

Literarni šlager letošnje knjige je pa Jo — varjev "Mijaav". Je to odlomek iz povesti o Matajevega Matije Maticu in to še iz tistih časov, ko sta Matij in njegov mentor Andrej taboriščila nekje v Italiji, menda prav ob sinjem Jadranu v Senigaliji. Najbrž v taborišču št. 9, ker miss, ki je upravljala sosednje taborišče št. 7, ni imela mačkov. Kot božična povest, ki je za vsak koledar obilgatna, izpade ta zgodba popolnoma iz okvira dosedanje sentimentalne tradicije. Vsebine ne bom navajal, tudi v najkrajšem izvlečku ne, kajti to je treba brati od začetka do treh pik na koncu.

KOCIPROVA DRAMA "SVITANJE"

Veliki praznik, ki smo ga napovedali, je bil res velik kulturni dogodek. Praznično razpoloženje je pa zmotila najprej nepričakovana epizoda, nekakšno kuka-vičje jajce v našem gnezdu. Tukajšnji desničarski nemški dnevnik je prinesel notico o bližnji uprizoritvi s pristavkom neke neresnične zgodovinske vloge Slovencev: početje okupatorja, da je vtaknil v svoj vojaški škorenj naše fante z Gorenjskega in štajerskega, je dopisun prikazal kot nekakšno zavezništvo. Obe besedišči, napoved premiere in takšna bedasta prezentacija Slovencev, ki jih tukajšnja javnost že dolgo pozna z druge, pravilne strani, spadata v družbo kot biser in gnoj. Nedeljska predstava je zato pričela s sivojestrno overturo; avtor sam, dr. Stanko Kociper je stopil na oder, spregovoril in poudaril, da nihče od Slovencev ni vposlal nobenemu časopisu kako novico in da je on sam le povabil slovanske emigrante in nekatere druge narodnosti.

Potem se je pojavil pred odrsko zaveso pisatelj dr. Tine Debeljak in v daljšem predavanju prikazal kulturni pomen te krstne predstave, podal historiat drame in ocenil Kociprov delež v novejšem slovenskem slovstvu.

Kdor je dramo že prebral in kdor pozna kakovosti igralcev, ki jim je avtor svoje delo zaupal, o uspehu ni mogel dvomiti. Uspeh je bil res velik. Bolj kot ploskanje je pričala o uspehu napeta pozornost ljudi, ki so jo motili samo otroci. Vendar sem pričakoval še prodornejši uspeh; pričakoval sem, da nas

jevnega odbora DS g. dr. Šimenc ter je v govoru poudarjal pomen te proslave, ki mora združevati vse Slovence, ki jim je mar svoboda in samostojnost domovine. Nato so bile na sporedu deklamacije priložnostnih pesmi in petje slov. mladine. Glavni govornik g. Rudolf Smersu je nato v daljšem govoru orisal borbo slov. naroda za svobodo pred in po 29. oktobru 1918. Vsi navzoči so tako govornika, kakor vse ostale, ki so nastopili s svojimi točkami, nagradili z odobravanjem. S pesmijo je bila nato lepa proslava zaključena.

SLOVENCI PO SVETU

Kanada

Vse rojake v Kanadi opozarjamo, da lahko naroče in dobe Koledar-Zbornik Svobodne Slovenije za leto 1953 pri zastopniku Svobodne Slovenije za Kanado g. FRANCU KOŠIRJU, 362 WELLESLEY STREET E., TORONTO 5, ONT.

USA

V okviru letošnjih prireditev Lige kat. slov. Amerikancev je clevelandška igral-ska družina "Slovenski oder", katere predsednik je g. Janez Varšek, postavila na oder 28. septembra t. l. veseloigro "Teta na konju". Vprizoritev veseloigre je v režiji g. Varška dosegla lep uspeh. "Teto na konju" je igrala Pavla Dolinarjeva, roj. Kristanc. Čisti dobiček je bil namenjen Ligi.

Anglija

V Rochdale so 18. oktobra t. l. priredili tamošnji Slovenci vinsko trgatve. Naslednjega dne je pa bila misijonska prireditve.

V Kanado je 4. septembra t. l. odšel Viktor Meden iz Alfretona.

V Mineheadu se je letos poleti mudil g. Vinko Žakelj. Sredi septembra se je vrnil na svoje službeno mesto v Belgijo.

Družinska sreča. V Malmesbury je bila krščena Vera-Anka Petz, v Milnrowu Majda-Marija Grkman, v Aberdare pa Marija Šinigoj.

Avstralija

Poroka. V Wollongongu sta 2. avg. t. l. stopila pred oltar g. Jože Božič in gdč. Marica Podbevšek. Mladi par je poročal g. p. Beno Korbič.

V družini g. Antona Purgaj v Ipswich so dobili kćerko Bernardko, v družini g.

Ramos Mejia

V nedeljo zjutraj po slovenski maši se je vršila v župni dvorani proslava slovenskega narodnega praznika. Najprej so bili otroški nastopi, ki jih je naštudirala požrtvovalna učiteljica gdč. Šemrovova: dve posameznični in ena skupinska deklamacija ter dve pevski točki. Potem je predaval o dogodkih pred 29. oktobrom in o dogodkih, ki so sledili g. Marolt. Po proslavi so še odbor-niki krajevnega odbora Društva Slovencev poročali o društvenih zadevah. Zbralo se je na proslavi okrog 100 ljudi.

Jožeta Copota v Grete pa hčerko Anokatarino.

Žalostno smrt je našel 24. letni Franc Sredinšek. Njegovo truplo so našli brez glave v grmovju 2 milj od Morriset-a. Pokojnik je imel službo v Concord bolnici pri Sidney-u. Blizu Morriset-a si je kupil zemljo, ki jo je trebil in jo pripravljal za graditev hiše.

Kdo je izvršil zločin nad njim, še ni znano.

OSEBNE NOVICE

† Ivanček Gorišek. V petek, dne 14. novembra 1952. je popoldne zadel družino g. Ivana Goriška in njegove ge Roze, roj. Martinčič hud udarec. Njun drugi sinček, Ivanček, star 22 mesecev se je veselo in brezskrbno igral na dvorišču z žogo, ki mu je padla v 6 metrov globoko jamo. Otrok je šel za njo in na glavo strmoglavil v jamo, v kateri je

Paketi oproščeni carine
Zahtevajte naš veliki cenik!
"AMERICA"

Osebnost: Avenida Belgrano 1323
Buenos Aires — Telefon 37-6904
od 8. do 12.30 in od 14.30 — 20. ure
Pismo: Casilla de Correo 3985
Buenos Aires

Vreča bele moke (45 kg)	\$ 290.—
Vreča sladkorja (50 kg)	„ 460.—
17 kg svinjske masti	„ 320.—
3 kg kave s 1½ sladkorja — riža	„ 130.—
3 kg kave s 6 sladkorja — riža	„ 150.—
2 kg kave s 2½ sladkorja — riža	„ 115.—
1½ kg kave s 3 sladkorja — riža	„ 100.—
Z letalom:	
10 gr Streptomicina	\$ 170.—
3 milijone enot penicilina	„ 145.—

Izredna prilika za pakete v domovino

Kdor želi svojem poslati živilski paket, da ga bodo prejeli v domovini **še pred Božičem**, naj paket naroči v trgovini Santa Julia, Victor Martinez 39.

Naročilo mora biti oddano v trgovini najkasneje do ponedeljka, dne 24. novembra zvečer.

Seznam živil in cenik paketov je na razpolago v trgovini.

Santería y Papelería Santa Julia
Victor Martinez 39, Buenos Aires

ža. Saj je takole takšen petdesetletnik lahko še prožen kot je bil Kovačičev Bernard, dandanes še celo, toda vendar bi bil umestnejši bolj stereotipen dostojanstvenik. — Milena Kramar je imela mnogo zelo posrečenih, nekaj celo izredno dobrih prizorov; dolga nema igra v tretjem dejanju bi pa, menim, utrudila vsako igralko. — Marijan Willenpart je odigral spet eno svojih velikih vlog in to ne manj temeljito kot je izvršil režijo in inscenacijo. Mimika in govorica sta njegovi posebni odliki. — Viktor Berlot se je prav dobro uveljavil kot lahkomiselni veseljak, saj je žel aplavz pri odprtih sceni, v drugem dejanju pa je bil za spoznanje preveč patetičen. — Nikolaj Jelocnik je igral glavno vlogo. Bila je to zopet ena v analih njegovih izvrstnih kreacij, čeprav se mi zdi, da Kociper ni nameraval napisati psihološke drame. Vedno je prijetno gledati in poslušati Maksa Noseta; če je v tretjem dejanju s pripovedovanjem zgodbe o palicah utrujal, ni to njegova krivda. — Ciril Vider je izpolnil vse obljube, ki jih je dal z Milanom v "Materi". Le kje je tital za igralce, da se je šele zdaj pokazal? — Ksenija Kociper je drugo takšno odkritje. Rojena igralka, v govorni tehniki pa je zelo spominjala na Marijo Vero. — Prav dobro se je postavil fantič s tremi zvezdami, ki je igral Japončnika in se presenetljivo znašel tudi v položajih, ko je molče čakal na svojega gospoda.

Popolnoma razumemo in odobravamo generozno gesto g. avtorja, da se je na koncu igralcem zahvalil za njihovo delo.

M. M.

Nenadoma nas je v petek, 14. novembra 1952 v 22. mesecu starosti zapustil in se preselil med nebeške krilatce naš dragi

IVANČEK

Pogreb je bil v soboto, dne 15. novembra 1952 popoldne na pokopališču v San Justo. Ob tej priliki se zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nas tolažili in nam izrekli sožalje, posebej se pa še zahvaljujemo g. župniku Oreharju za vodstvo pogreba in spremstvo od hiše žalosti na pokopališče.

Vsem Bog povrni!

Žalujoče družine

Gorišek - Martinčič - Brglez

Buenos Aires - Vojnik, dne 16. novembra 1952.

bilo pol m. vode ter je v njej utonil. Na pomoč so prihiteli okoliški gasilci ter so mlado žrtev potegnili iz vode. Ivančka so položili doma na mrtvaški oder, naslednjega dne v soboto, 16. nov. 1952. so ga pa spremili k večnemu počitku na pokopališče v San Justo. Pogreb je vodil in izmolil pogrebne molitve g. župnik Anton Orehar. Hudo prizadeti družini izrekamo naše iskreno sožalje!

PRAVNA POSVETOVALNICA
"SVOBODNE SLOVENIJE"
Nočni čuvaj

Vprašanje: Kolikor ur sem dolžan delati kot nočni čuvaj (sereno)? Ali imam pravico do dopusta in aguinalda? Kakšne pravice imam ob boleznih in ob odpustu iz službe?

Odgovor: Delovni čas nočnega čuvaja (serena) sme trajati do 12 ur. Ta delovni čas pa velja samo za takega nočnega čuvaja, ki ne opravlja nobenega dela, ampak je samo navzoč na prostoru, ki mu je zaupan v varstvo. Čim bi opravljal kako delo, čeprav tudi najlažje (pomatanje prostorov, pospravljanje in podobno) izgubi značaj nočnega čuvaja in njegov delovni čas znaša samo 8 ur, za ostale ure pa mora biti plačan po splošnih določbah za delavce, t. j. s 50% poviškom oz. s 100% poviškom ob nedeljah in praznikih. Nočni čuvaj ima enake pravice kot drugi delavci glede dopusta (10 dni na leto) in trinajste plače (aguinaldo), prav tako glede bolezni (zdravitel ga mora delodajalec na svoje stroške) in glede odpusta iz službe, o čemer smo že večkrat pisali.

Plača nočnih čuvajev je za posamezno stroko določena s kolektivnimi pogodbami. Če mora nekdo opravljati včasih, po nekaj dni, delo nočnega čuvaja, drugič pa ga podjetje zaposli tudi s kakim drugim delom, v tem primeru ne veljajo za tega določila o nočnih čuvajih, ampak splošna določila o delavcih, katerih redni delovni čas znaša 8 ur in ne 12 ur na dan. Priporočljivo je, da si nočni čuvaji zapisujejo dan za dnem svoj delovni čas in morebitno delo, ki ga je v tem času tudi moral opraviti. Ob prejemu plače, naj vedno takoj ugotovi ali je bil prav plačan in naj podjetniku takoj sporoči svojo zahtevo.

OBVESTILA

Izid žrebanja SK Slovenije: Izžrebane so bile sledeče številke: 049 — 6 robcev, 149 — moška zapestna ura, 249 — nogometna žoga, 349 — 3 m poplina 2x2, 449 — 3 m poplina 2x2, 549 — 3 m poplina 2x2, 649 — 4 m pike, 749 — 4 m pike, 849 vžigalnih in birome, 949 3 m poplina. — Dobitke lahko dvignete pri prodajalcih srečk.

KAJOK VSAKO LETO je tudi letos SIO povabil sv. Miklavža, naj pride obiskat naše otroke v Ramos Mejia dne 7. decembra t. l. ob 19. uri zvečer v župnijski dvorani.

Darila bomo sprejemali istotam 7. decembra t. l. od 15. ure dalje.

Pred prihodom sv. Miklavža bo kratka igra "Analfabet".

Vsi iskreno vabljeni!

Vse vrste mesnate robe kakor kranjske klobase, krače, šunke, svinjske jezike, rebrca, slanino, hrenovke, safalade Vam nudi po ugodni ceni na veliko

Frigorífico, Ramos Mejia, Colón 364

MAKS MAUHER

Iz Liniersa vozi kolektiv št. 3 v obe smeri in se ustavi tik pred ulico Colon 364

S. P. D.

vabi na svoj

IV. družabni večer s plesom

ki bo še

letos, v soboto 27. decembra 1952

Pri nas "luštino" bo

da še n'kol ne tako!!!

CALLE AUSTRIA 2064

Višina Santa Fe 3000

Hitro: v 20 do 25 dneh! Najbolj poceni: Primerjajte naše cene s cenami ostalih paketnih agencij. Zahtevajte naš popolni cenik!

PAKEXPORT - TRST

pošilja moko, riž in sladkor v vrečah in pakete za živili po 5,10, 15,20 in do 100 kg težke, ki so oproščeni vsake carine. Obiščite nas in bomo paket sestavili skupno. Zdravila pošiljamo z letalsko pošto. Odpošiljamo pakete tudi iz Buenos Airesa.

Nekaj cen v Pesosih za 1 kg blaga neto: kava 37, sladkor 7, testenine 7, čaj Ceylon 60, poper 120, riž 8, olivno olje 27 itd.

Vreča bele moke 45 kg \$ 290.— franco prejemnik.

Poštnina: 4,5 kg \$ 40.00 - 9 kg \$ 58.00 - 14 kg \$ 70.00 in 18 kg \$ 80.00

Lahko pa naročite tudi večje darilne pakete kot 18 kg. Celo do 100 kg!

Naročila in navodila: Oton Fresl, Reconquista 656/1-2, Buenos Aires,

Telefon 31-2241.

Uradne ure: Ob delovnikih od 10.—12.30 ure in od 15.—18.30 ure.

"CASA BOYU" - urarna in zlatarna

OLAZABAL 2336

Tel. 76 - 9160

pol kvadre od Cabilda 2300

VELIKA NOVOST: prejeli smo švicarske ure z naj-novejšo tehnično iznajdbo: ure "ETERNA MATIC" imajo osi na krogičnih ležajih; vse so krasne moderne oblike.

PO VAŠI IZBIRI Vam izdelujemo ves zlat nakit (prstane, obeske, zaponke, zapestnice in ovratnice).

POHITITE z naročili za božično in novoletno sezono.

(Ob sobotah popoldne se lahko naše stranke zgledajo tudi v našem stanovanju, ki je v isti hiši Olazabal 2338, prvo nadstropje, stanovanje števil. 5.)